

VIAC AKO 4 MILIÓNY PREDANÝCH KUSOV
„Jeden z najväčších mysliteľov svojej doby.“

-Dalajláma

ČO UROBÍTE
SO SVOJÍM
ŽIVOTOM?

ČO HĽADÁTE? ČO CHCETE? KAM SMERUJETE?

DŽIDDÚ KRÍŠNAMÚRTI

Džiddú Krišnamúrti vyučoval mladých ľudí po celom svete a založil školy v Kalifornii, Anglicku a Indii. „Keď je človek mladý,“ hovoril, „musí byť revolucionár, nie iba revoltovať... byť psychologicky revolučný znamená neprijímať žiadne vzorce správania.“

Dalajláma nazýva Krišnamúrtiho „jedným z najväčších mysliteľov nášho veku“.

Časopis Time nazval Krišnamúrtiho, spolu s Matkou Terezou a ďalšími, „jedným z piatich skutočných svätcov dvadsiateho storočia“.

„Mám pocit, že Krišnamúrtiho prínos pre našu dobu je v tom, že človek musí myslieť sám za seba a nenechať sa ovplyvniť žiadnymi vonkajšími náboženstvami či duchovnými autoritami.“

– Van Morrison, *hudobník*

„Počúvať ho a čítať jeho myšlienky znamená čeliť samému sebe a svetu s prekvapujúcou sviežosťou včasného rána.“

– Anne Morrow Lindbergh, *poetka a spisovateľka*

„Krišnamúrti zásadne ovplyvnil môj život a pomohol mi prelomiť osobné obmedzenia, ktoré som ja sám uvalil na svoju slobodu.“

– Deepak Chopra, *lekár a spisovateľ*

„Bolo to ako počúvať príhovor Budhu – taká sila, taká prirodzená autorita.“

– Aldous Huxley, *spisovateľ*

DŽIDDÚ KRIŠNAMÚRTI

ČO UROBÍTE
SO SVOJÍM
ŽIVOTOM?

ČO HĽADÁTE? ČO CHCETE? KAM SMERUJETE?

esprit

WHAT ARE YOU DOING WITH YOUR LIFE?

Copyright © 2001 Krishnamurti Foundation of America

Slovak edition © 2019 by Eastone Group, a.s.

All rights reserved.

Krishnamurti Foundation of America

P.O. Box 1560, Ojai, California 93024 United States of America

E-mail: info@kfa.org. Website: www.kfa.org

Z anglického originálu J. Krishnamurti – *What Are You Doing With Your Life?*
vydaného vydavateľstvom Krishnamurti Foundation® preložila Monika Kaliská.
V roku 2019 vydalo vydavateľstvo Eastone Books, Bratislava.

www.eastonebooks.com

Translation © 2019 Ing. Monika Kaliská

Redakčné úpravy: Mgr. Alica Činčárová

Layout: Studio Eastone

Tlač: Kasico, a. s.

Všetky práva vyhradené.

Okrem použitia ukážok pre účely recenzie a kritiky žiadna časť tejto knihy
nesmie byť reprodukováaná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek
prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-8109-378-4

OBSAH

<i>Predslov</i>	VII
<i>Úvod</i>	IX

1. ČASŤ

VY A VÁŠ ŽIVOT

1	Kto ste?	3
2	Čo hľadáte?	10
3	Myslenie, mysliaci a väzenie nášho „ja“	16
4	Pochopenie, inteligencia a revolúcia vo vašom živote	23
5	Únik; zábava; potešenie	29
6	Prečo by sme sa mali zmeniť?	35
7	Čo je zmyslom života?	38

2. ČASŤ

SEBAPOZNANIE: KLÚČ K SLOBODE

1	Strach	45
2	Hnev a násilie	50
3	Nuda a záujem	59
4	Sebaľútosť; smútok; utrpenie	63
5	Žiarlivosť; snaha privlastňovať si; závišť	69

6	Želania a túžby	76
7	Sebaoceňovanie cez úspech a zlyhanie	82
8	Osamelosť; depresia; zmätok	88
9	Nie práca na sebe, ale iba koniec nášho „ja“ ukončí utrpenie	97

3. ČASŤ

VZDELANIE, PRÁCA A PENIAZE

1	Čo je to vzdelanie?	105
2	Porovnávanie a súťaženie alebo spolupráca?	110
3	Práca: Ako sa rozhodujete?	115
4	Čo je základom správneho konania?	122

4. ČASŤ

VZŤAHY

1	Čo je to vzťah?	131
2	Láska, túžba, sex a závislosť	137
3	Rodina a spoločnosť: Vzťah alebo vyčleňovanie sa?	140
4	Príroda a Zem	144
5	Manželstvo: Láska a sex	147
6	Vášeň	158
7	Pravda; Boh; smrť	161
8	Meditácia je pozornosť	168

Použitá literatúra 175

Zdroje: školy a nadácie 181

Odporúčaná literatúra 184

Predslov

DŽIDDÚ KRIŠNAMÚRTI (1895-1986) sa narodil indickým rodičom, vzdelanie získal v Anglicku a prednášal po celom svete. Odmietol sa hlásiť k akejkoľvek kaste, národnosti či náboženstvu a neviazal sa k žiadnej tradícii.

Jeho učenie, ktoré je obsiahnuté vo viac ako 20 miliónoch slovách, bolo publikované vo viac než 75 knihách, na 700 audio- a 1 200 video záznamoch. Doteraz sa predali viac ako štyri milióny výtlačkov jeho kníh vydaných v 22 jazykoch. Spolu s Dalajlámom, Matkou Terezou a ďalšími ho časopis Time vyhlásil za jedného z piatich skutočných svätcov dvadsiateho storočia.

Šesťdesiatpäť rokov cestoval po celom svete a spontánne sa prihovárал veľkým obecenstvám až do konca svojho života, keď mal deväťdesiat. Hlavnou témou jeho príhovorov je odmietnutie všetkých duchovných a psychologických autorít vrátane jeho vlastnej. Hovoril, že človek sa musí oslobodiť od strachu, podmieňovania, autorít a dogiem prostredníctvom sebazpoznania. Tvrdil, že to prinesie poriadok a skutočnú psychologickú zmenu. Násilný svet, ktorý je zamorený konfliktmi, sa nemôže pomocou žiadnej politickej, sociálnej alebo ekonomickej stratégie transformovať na život plný

láskavosti, lásky a súcitu. Môže ho zmeniť iba premena jednotlivcov spôsobená ich vlastným pozorovaním, bez nejakého gurua a organizovaného náboženstva.

Krišnamúrťiho povest' originálneho filozofa pritiahla tradičných aj ne-tradičných mysliteľov a tiež filozofov. Hlavy štátov, vynikajúci fyzici, ako napríklad David Bohm, prominentní lídri Organizácie Spojených národov, psychiatri, psychológovia, náboženský vodcovia a univerzitní profesori... všetci sa zapájali do rozhovorov s Krišnamúrťim. Študenti, učitelia a milióny ľudí z rôznych vrstiev si prišli vypočuť, čo hovorí, a čítali jeho knihy. Prepojil vedu a náboženstvo bez použitia žargónu, preto vedci aj nezasvätení ľudia dokázali porozumieť jeho debatám o čase, myslení, preniknutí do podstaty vecí a o smrti.

Založil nadácie v Spojených štátoch, v Indii, v Anglicku, v Kanade a v Španielsku. Ich hlavnou úlohou bolo ochraňovať toto učenie pred prekrúcaním a šíriť jeho prácu bez možnosti interpretovať, alebo zbožšťovať jeho učenie a osobu.

Krišnamúrťiho víziou pri zakladaní mnohých škôl v Indii, v Anglicku a v Spojených štátoch bolo, že vzdelávanie by malo klásť dôraz na pochopenie mysle a srdca, nie iba na čisto akademické a intelektuálne zručnosti; a na umenie života, nie iba na techniky, ako si zarábať na živobytie.

Krišnamúrťi povedal: „Škola je nepochybne miesto, kde sa človek učí o celistvosti života, o jeho jednote. Vynikať akademicky je určite potrebné, ale škola je viac než iba to. Je to miesto, kde aj učiteľ, aj vyučovaný skúmajú nielen vonkajší svet, teda svet vedomostí, ale aj svoje vlastné myslenie a správanie.“

O svojej práci povedal: „Nie je potrebná a ani vyžadovaná nijaká viera, nie sú žiadni nasledovníci, nie je nijaké uctievanie, žiadne presviedčanie, v nijakom smere ani žiadnym spôsobom, preto sa môžeme stretnúť na rovnakej platforme, na rovnakej pôde, na rovnakej úrovni. Potom môžeme spoločne pozorovať mimoriadny jav ľudskej existencie.“

*Kišór Khairnár
riaditeľ študijného centra Sahjádri
Krišnamúrťiho nadácia v Indii*

Úvod

VZŤAH, KTORÝ MÁME K SVOJMU MOZGU, jeden k druhému, k svojmu majetku, k peniazom, k práci, k sexu – všetky tieto dôverné vzťahy utvárajú spoločnosť. Náš vzťah k sebe samému a jeden k druhému vynásobený sedem a pol miliardami tvorí svet. Všetky naše nazhromaždené predsudky, všetka naša izolovaná osamelosť dohromady, všetky nenásytné ambície, všetok fyzický a emocionálny hlad, všetok hnev a smútok v každom jednom z nás – to tvorí svet. Svet sa od nás nelíši – svet sme my. Preto je to jednoduché: ak sa zmeníme my, každý jeden z nás, zmeníme svet. Ak sa dokonca aj jeden z nás zmení, bude to mať reťazový efekt. Dobro je nákazlivé.

V škole nás učia, že máme počúvať svojich rodičov a učiteľov. Možno taký postup dáva zmysel, ale tisíce generácií sa ešte stále psychologicky ne naučili, ako zastaviť utrpenie a ako zastaviť jeho spôsobovanie iným. Biologickú a vedeckú revolúciu nesprevádzala psychologická evolúcia. V škole sa môžeme naučiť všetko o tom, ako si zarábať na živobytie: umenie života sa však musí naučiť každý sám.

Život nám všetkým spôsobuje zranenia – prináša osamelosť, zmätok, pocit zlyhania, zúfalstva. Život prináša bolesť – či už preto, že ste chudobní,

emocionálne chorí, trpíte násilím na uliciach alebo doma. Učia nás veľa vecí, ale zriedka to, ako si poradiť so šokom, keď život prináša bolesť. Jedna vec, ktorú nás neučia, je, že bolesť nám nespôsobuje život, ale naše vlastné reakcie na to, čo sa nám stáva. To náš strach, zakorenený v potrebe ochraňovať samých seba, nám spôsobuje bolesť. Chrániť telo je prirodzené: ale je prirodzené chrániť to, čo nazývame svojím „ja“? Čo je toto „ja“, ktoré je koreňom problému, psychologickej bolesti, ktorú cítime, keď sa ho snažíme ochraňovať?

Ak hľadáte únik od mentálnej bolesti a zmätku iba v drogách, zábave, sexe, zaneprázdnenosti, ten bolestivý problém tam stále je, znásobený vyčerpaním a závislosťou. Pozornosť voči fungovaniu vášho „ja“, pochopenie toho strachu, túžob a hnevu sú prirodzené, ale nemusíte ich dať najavo a ani nemusíte mať všetko, čo chcete – taký pohľad rozpúšťa mentálnu bolesť bez toho, aby ju zhoršoval.

Musíme sa naučiť pochopiť svoje „ja“, pochopiť, že je zdrojom našich problémov. Nenechať sa ním pohltiť, ale venovať pozornosť myšlienkam, pocitom, aktivitám tohto „ja“, jeho biologickému, osobnému, rodovému a kultúrnemu podmieňovaniu: toto je meditácia.

Tieto prednášky a rukopisy vytvoril muž, ktorý žil rovnako ako iní veľkí spoločenský outsideri: rebeli; putujúci básnici; náboženský filozofovia; ikonoklastickí mudrci; prelomoví vedci a psychológovia; veľkí cestujúci učitelia celého milénia. Šesťdesiatpäť rokov hovoril Krišnamúrti o psychologickej slobode s každým, kto bol ochotný jeho odkaz počúvať. Založil školy pre deti, tínedžerov a mladých ľudí, kde mohli študovať všetky zvyčajné predmety – a tiež seba. V týchto školách, tak ako vo všetkých príhovoroch a rukopisoch, poukazuje na to, že nie naše vojny – či už vnútorné alebo vonkajšie – nás oslobodia, ale pravda o nás samých.

Neexistuje žiadna cesta, žiadna autorita, žiadny guru, ktorého treba nasledovať: máte v sebe schopnosť zistiť, kto ste, čo robíte so svojím životom, svojimi vzťahmi a so svojou prácou. Musíte experimentovať s tým, čo sa v tejto knihe hovorí. Pravda niekoho iného znie iba ako názor, až kým to nevyskúšate na sebe. Musíte sa na seba pozrieť cez mikroskop, inak vám zostane iba prach slov, bez skutočného vnímania života.

Zvyčajne nás učia, čo si máme myslieť, ale nie ako máme myslieť. Učíme sa, ako máme uniknúť osamelosti a mentálnemu utrpeniu, nie ako ich ukončiť.

Všetky časti v tomto zväzku sú výberom z Krišnamúrťiho kníh, z jeho zaznamenaných rozhovorov a verejných prednášok. Urobte experiment a prečítajte si túto knihu a ďalšie zdroje, ktorých zoznam je uvedený na konci, a sami pre seba zistite, čo sa stane.

POSLEDNÁ POZNÁMKA: „K“ ako tento učiteľ nazýval sám seba, sa často ospravedlňoval ženám zato, že vo svojich príhovoroch a rukopisoch používal slová „on“, „jemu“, „jeho“, „muž“. Do svojho učenia však zahrnul všetky ľudské bytosti.

Dale Carlson, editor

1. ČASŤ

Vy a váš život

1

Kto ste?

- 1 -

Pochopenie mysle

Zdá sa mi, že bez pochopenia spôsobu, akým myseľ funguje, človek nedokáže pochopiť a vyriešiť veľmi zložité problémy života. Toto pochopenie nemôže nastať prostredníctvom vedomostí z kníh. Mysleľ je sama o sebe dosť zložitým problémom. V samotnom procese pochopenia vašej vlastnej mysle možno dokážete porozumieť kríze, ktorej každý z nás v živote čelí, a možno ju dokážete presiahnuť.

- 2 -

Zdá sa mi, že je veľmi dôležité pochopiť, akým spôsobom fungujú naše vlastné mysle...

- 3 -

Čo je to myseľ?

Nepoznáme chod našej vlastnej mysle – takej, aká je, nie takej, aká by mala byť, alebo akú by sme ju chceli mať. Mysle je iba nástroj, ktorý máme, nástroj, pomocou ktorého môžeme myslieť, konať, v ktorom máme svoje bytie. Ak nepochopíme chod mysle, ako funguje v každom z nás, akýkoľvek problém, ktorému musíme čeliť, sa stane zložitejším a ničivejším. Preto sa mi zdá, že pochopiť myseľ človeka je tá prvá najdôležitejšia úloha každého vzdelávania.

Aká je naša myseľ, vaša a moja? Nie podľa názoru niekoho iného... Ak sa nedržíte môjho opisu mysle, ale vo chvíli, keď ma počúvate, naozaj pozorujete svoju vlastnú myseľ v činnosti, potom by možno bolo užitočné a stálo by to za to preskúmať celú otázku myslenia. Čo tvorí našu myseľ? Je to výsledok pomerov, stáročí tradícií, takzvanej kultúry, sociálnych a ekonomických vplyvov, prostredia, myšlienok, dogiem, ktoré vám spoločnosť vstúpuje do mysle prostredníctvom náboženstva, prostredníctvom takzvaných vedomostí a povrchných informácií, nie je to tak? Prosím, pozorujte svoju vlastnú myseľ a nasledujte iba opis, ktorý vám dávam, pretože ten má veľmi malý význam. Ak dokážeme pozorovať fungovanie našej mysle, potom by sme možno mali byť schopní poradiť si s problémami života, ktoré nás znepokojujú.

Mysle je rozdelená na vedomie a nevedomie. Ak neradi používame tieto dva pojmy, môžeme použiť iné termíny – vonkajšia a skrytá – povrchové časti mysle a hlbšie vrstvy mysle. Celá vedomá a nevedomá časť, vonkajšia aj skrytá, celý proces myslenia, z ktorého iba časť si uvedomujeme a zvyšok, ktorá tvorí tú väčšiu časť, si neuvedomujeme, to všetko nazývame vedomím. Toto vedomie je výsledkom času, je to výsledok stáročí ľudského snaženia.

Od detstva nás nútia, aby sme verili určitým myšlienkam, sme formovaní dogmami, presvedčeniami, teóriami. Každý z nás je formovaný rôznymi vplyvmi a z toho podmieňovania, z tých obmedzených a nevedomých vplyvov prameňa naše myšlienky a nadobúdame podobu komunistov, hinduistov, moslimov alebo vedcov. Myšlienka zjavne pramení v pamäti, má pôvod v tradíciách a s týmto pozadím, vedomým aj nevedomým, povrchovými aj hlbšími vrstvami mysle, pristupujeme k životu. Život je vždy v pohybe, nikdy

nie je bez pohybu. Ale naše mysle sú statické. Naše mysle sú podmienené, pripútané k dogmám, presvedčeniam, skúsenostiam, vedomostiam a sú nimi zovreté. S takou spútanou myslou, s myslou, ktorá je taká podmienená, tak silno spútaná, vstupujeme do života, ktorý je v neustálom pohybe. Život so svojimi mnohými zložitými a rýchlo sa meniacimi problémami nikdy nie je nehybný a každý deň, každú minútu vyžaduje svieži prístup. Preto je v našom živote neustály boj medzi myslou, ktorá je podmienená a statická, a životom, ktorý je v neustálom pohybe. Presne to sa deje, nie je to tak?

Nielenže nastáva konflikt medzi životom a podmienenou myslou, ale takáto myseľ v živote vytvára viac problémov. Nadobúdame povrchné vedomosti a osvojujeme si nové spôsoby, ako si podmaniť prírodu, vedu. Ale myseľ, ktorá obsahuje získané vedomosti, stále zostáva v podmienenom stave, je pripútaná k určitej forme presvedčenia.

Preto náš problém nie je v tom, ako pristupovať k životu, ale ako sa môže myseľ so všetkým tým podmieňovaním, so svojimi dogmami a presvedčeniami oslobodiť. Iba slobodná myseľ môže naplňať život, nie taká, ktorá je pripútaná k nejakému systému, presvedčeniu alebo ku konkrétnym znalostiam. Nie je teda dôležité, aby sme nevytvárali viac problémov, aby sme ukončili trápenie, smútok a pochopili, ako fungujú naše vlastné mysle?

- 4 -

Čo je to „ja“?

Vieme vôbec, čo znamená „ja“? Myslím tým predstavy, pamäť, úsudky, skúsenosti, rôzne podoby pomenovateľných a nepomenovateľných zámerov, vedomého úsilia niečím byť, alebo nebyť, nazhromaždenú pamäť nevedomia, rasu, skupinu, individualitu, rod a všetko to vcelku, či už sa to premieta navonok do konania alebo ako duchovná cnosť; usilovanie sa o to všetko je „ja“. Je v tom obsiahnuté súťaženie, túžba byť. Celý tento proces je „ja“; a v skutočnosti, keď tomu čelíme, vieme, že je to niečo zlé. Používam slovo „zlý“ zámerne, pretože takéto „ja“ rozdeľuje, uzatvára sa, jeho aktivity, akokoľvek vznešené, oddeľujú a izolujú. Všetko to poznáme. Tiež poznáme tie výnimočné chvíle, keď tam to „ja“ nie je, vtedy nie je žiadny pocit snaženia sa, úsilia, a to nastáva, keď tam je láska.

- 5 -

Sebapoznanie je proces

Nie je preto nevyhnutné, aby sme spoznali seba, ak chceme porozumieť nespočetnému množstvu problémov, ktoré každý z nás má? A je to jedna z najťažších vecí – vedomie seba samého, ktoré neznamená izoláciu, stiahnutie sa. Evidentne, poznať samého seba je nevyhnutné; ale poznať samého seba neznamená, že sa stiahnete zo vzťahov. Myslieť si, že človek môže sám seba významne spoznať, úplne spoznať prostredníctvom izolácie, vylúčenia, či tým, že navštevuje psychológa alebo nejakého kňaza; že sa môže naučiť poznať seba samého prostredníctvom nejakej knihy, to by bola určite chyba. Sebapoznanie je zjavne proces, nie je to koniec sám o sebe, a aby človek spoznal sám seba, musí si uvedomovať seba v činnosti, vo vzťahoch. Seba neobjavíte v osamelosti, v stiahnutí sa, ale vo vzťahoch – vo vzťahu k spoločnosti, k svojej manželke, manželovi, k svojmu bratovi, k inému človeku; ale aby ste odhalili, ako reagujete, aké sú vaše odozvy, vyžaduje to výnimočnú ostrážitosť mysle, dychtivosť vnímania.

- 6 -

Čím ste vy, tým je svet

Aký je vzťah medzi vami a utrpením, zmätkom vo vás a okolo vás? Nepochybne, tento zmätok, toto trápenie nezačalo existovať len tak samo. Vy a ja sme ho vytvorili, nie kapitalistická ani komunistická, ani fašistická spoločnosť, ale vy a ja sme ho vytvorili vo vzťahu jeden k druhému. To, čím ste vnútri, ste premietali navonok, do sveta; to, čím ste, čo si myslíte, čo cítite, čo robíte vo svojej každodennej existencii, sa premietajú navonok a to utvára svet. Ak sa cítíme nešťastne, zmätene, chaoticky vo svojom vnútri, prostredníctvom projekcií sa to stáva svetom, stáva sa to spoločnosťou, pretože vzťah medzi vami a mnou, medzi mnou a inými je spoločnosť. Spoločnosť je výsledkom nášho vzťahu – a ak je náš vzťah zmätený, egocentrický, plytký, obmedzený, národný, premietame to navonok a prinášame do sveta chaos.

Čím ste vy, tým je svet. Preto sú vaše problémy problémami sveta. Nepochybne je to jednoduchý a základný fakt, nie je to tak? V našom vzťahu s jedným človekom

alebo s mnohými sa zdá, že tento fakt vždy nejakou prehladáme. Chceme dosiahnuť zmenu prostredníctvom systému alebo revolučných myšlienok a hodnôt vychádzajúcich zo systému, ale zabúdame, že ste to vy a ja, kto vytvára spoločnosť, kto spôsobuje zmätok či poriadok, podľa toho, akým spôsobom žijeme. Preto musíme začať blízko, to znamená, že sa musíme zaoberať našou každodennou existenciou, našimi každodennými myšlienkami a pocitmi a činmi, ktoré sa odkryjú v spôsobe, ako si zarábame na živobytie a v našich vzťahoch k myšlienkam a presvedčeniam.

- 7 -

Váš zápas je zápasom ľudstva

Úplná, obohacujúca revolúcia nemôže nastať, kým vy a ja nepochopíme sami seba ako súhrnný proces. Vy a ja nie sme izolovaní jednotlivci, ale sme výsledkom zápasu celého ľudstva so svojimi ilúziami, rozmarmi, snahami, nevedomosťou, spormi, konfliktmi a utrpením. Človek nemôže začať meniť podmienky sveta bez toho, aby pochopil sám seba. Ak to vidíte, okamžite vo vás nastane úplná revolúcia, nie je to tak? Nie je potrebný žiadny guru, pretože poznanie samého seba nastáva z okamihu na okamih, nie je to zhromažďovanie toho, čo sa hovorí, ani to nie je obsiahnuté v zásadách náboženských učiteľov. Keď odhalujete sami seba vo vzťahu s inými z okamihu na okamih, vzťah má úplne iný význam. Vzťah je potom odhalením, neustálym procesom odhalovania seba a z tohto seba-objavenia pramenia skutky.

Sebapoznanie preto môže nastať iba prostredníctvom vzťahov, nie prostredníctvom izolácie. Vzťah je konanie a sebapoznanie je výsledkom uvedomovania si konania.

- 8 -

Zmeňte seba a zmeníte svet

Zmena sveta nastáva prostredníctvom zmeny jednotlivca, pretože vaše „ja“ je výsledkom a súčasťou celkového procesu ľudskej existencie. Aby ste mohli zmeniť seba, je nevyhnutné sebapoznanie; bez toho, aby ste vedeli, kto ste, nemáte základ pre správne myslenie a bez toho, aby ste poznali seba, nemôže nastať transformácia.

- 9 -

Prečo sa meniť práve teraz?

Neexistuje žiadny podstatný rozdiel medzi starými a mladými, pretože tí aj tí sú otrokmi svojich vlastných túžob a potešení. Zrelosť nie je záležitosťou veku; prichádza s porozumením. Planúci duch sebaspytovania je možno pre mladých jednoduchší, pretože tí starší sú dobití životom, konflikty ich vyčerpali a čaká ich smrť v rôznych podobách. To neznamena, že nie sú schopní funkčného sebaspytovania, ale iba to, že je to pre nich náročnejšie. Veľa dospelých je nezrelých, sú skôr detinskí, a to je príčina, ktorá prispieva k zmätku a utrpeniu vo svete. Sú to títo starší ľudia, ktorí sú zodpovední za prevládajúcu ekonomickú a morálnu krízu: a jednou z našich nešťastných slabostí je to, že chceme, aby niekto iný za nás konal a zmenil smerovanie našich životov. Čakáme, že sa iní vzbúria a vybudujú niečo nové a my zostávame nečinní, až kým si nie sme istí výsledkom. Väčšine z nás najviac záleží na pociť bezpečia a úspechu; a myseľ, ktorá hľadá bezpečie, ktorá dychtí po úspechu, nie je inteligentná a preto nie je schopná celistvého konania. Celistvé konanie môže nastať, iba ak si človek uvedomuje svoje vlastné podmieňovanie, svoje rasové, národné, politické a náboženské predsudky – teda iba vtedy, ak si uvedomuje, že spôsoby, akými koná jeho „ja“, sú vždy rozdeľujúce.

Život je ako hlboká studňa. Človek k nej môže prísť s malým vedrom a nabrať si iba trochu vody, alebo môže prísť s veľkou nádobou a nabrať si veľa vody, ktorá ho bude vyživovať. Kým je človek mladý, je čas skúmať, so všetkým experimentovať. Škola by mala pomáhať mladým ľuďom, aby odhalili svoje poslanie a zodpovednosti, nemala by im iba natlačiť do mysle fakty a technické vedomosti. Mala by to byť pôda, z ktorej môžu ďalej rásť a rozvíjať sa – bez strachu, šťastne a všestranne.

- 10 -

Myslenie nedokáže vyriešiť problém nášho „ja“

Čím viac o probléme premýšľame, čím viac skúmame, analyzujeme a diskutujeme o ňom, tým zložitejším sa stáva. Je teda možné pozrieť sa na problém ako na celok? Ako sa to dá? To je, podľa mňa, náš najväčší problém. Naše

problémy sa znásobujú, bezprostredne nám hrozí vojna, v našich vzťahoch sú všetky možné druhy narušení – tak ako to všetko môžeme pochopiť „celkovo“? Evidentne to dokážeme vyriešiť, iba keď sa na to pozrieme ako na celok – nie po častiach, nie oddelene. Kedy je to možné? Celkom určite je to možné iba vtedy, keď sa proces myslenia, ktoré má svoj zdroj v našom „ja“, ktoré vychádza z tradícií, podmieňovania, predsudkov, nádejí, zúfalstva, skončí. Dokážeme toto „ja“ pochopiť? Nie prostredníctvom analýzy, ale tak, že uvidíme veci také, aké sú, uvedomíme si to ako fakt a nie ako teóriu? Nebudeme hľadať rozpustenie „ja“, aby sme dosiahli nejaký výsledok, ale budeme pozorovať svoju činnosť, svoje „ja“ počas konania. Môžeme sa však na to pozeráť bez akejkoľvek snahy zničiť to či podporiť to? To je ten problém, nie je to tak? Ak v každom jednom z nás stred tohto „ja“ – s jeho túžbou po moci, pozícii, autorite, pretrvaní a sebazáchove – prestane existovať, potom sa naše problémy celkom isto skončia!

Naše „ja“ je problémom, ktorý myslenie nedokáže vyriešiť. Musí tam byť vedomie, ktoré nie je myslením, aby ste si bez odsudzovania alebo ospravedlňovania boli vedomí aktivít svojho „ja“. Stačí si to iba uvedomovať. Ak si to budete uvedomovať preto, aby ste zistili, ako vyriešiť nejaký problém, aby ste ho transformovali, aby to prinieslo nejaký výsledok, potom ste stále v poli toho „ja“. Preto kým hľadáte nejaký výsledok, či už prostredníctvom analýzy, vedomia, neustáleho skúmania každej myšlienky, stále ste v poli myslenia, ktoré je poľom vášho „ja“, vášho ega alebo toho, o čo sa snažíte.

Kým existuje aktivita mysle, celkom iste tam nemôže byť láska. Tam, kde je láska, nie sú žiadne sociálne problémy.

2

Čo hľadáte?

- 1 -

Pocit bezpečia, šťastie, radosť

Čo väčšina z nás hľadá? Čo je to, čo každý z nás chce? Obzvlášť v tomto nepokojnom svete – kde sa každý pokúša nájsť kúsok pokoja, nejaký druh šťastia, nejaké útočisko – je určite dôležité zistiť, čo je to, čo sa pokúšame nájsť, čo je to, čo sa pokúšame odhaliť, nie je to tak? Väčšina z nás pravdepodobne hľadá nejaký druh šťastia, nejaký druh pokoja; vo svete, ktorý je sužovaný zmätkom, vojnami, nezhodami, potýčkami, chceme útočisko, kde môže byť nejaký pokoj. Myslím si, že to chce väčšina z nás. Tak ho naháňame, chodíme od jedného vodcu k druhému, od jednej náboženskej skupiny k druhej, od jedného učiteľa k ďalšiemu.

Ale hľadáme šťastie alebo hľadáme nejaký druh uspokojenia, z ktorého načerpáme šťastie, ako často dúfame? Medzi šťastím a uspokojením je rozdiel.